

O'ZBEKISTONDA SUG'URTA BOZORI SUBYEKTLARINING IQTISODIY FAOLIYATI

Abdug'aniyev Abdug'affor

Elektron pochta manzili: abduganievabdugaffor0@gmail.com

Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot

texnologiyalari universiteti magistranti

<https://doi.org/10.5281/zenodo.15340207>

ANNOTATSIYA

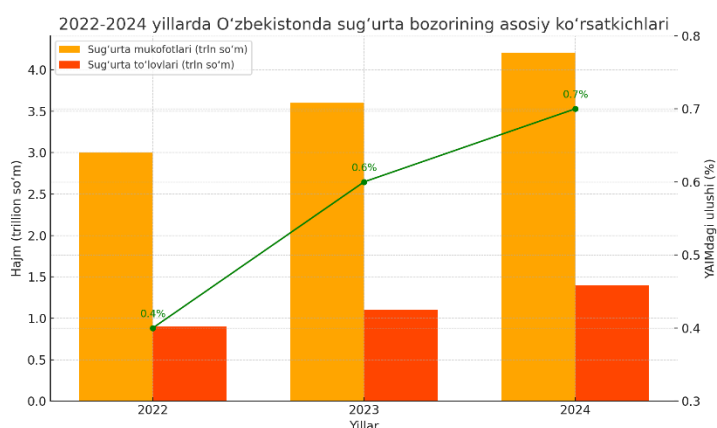
Mazkur maqolada O'zbekistonda sug'urta bozori subyektlarining iqtisodiy faoliyati, ularning raqamli texnologiyalar asosidagi rivojlanish tendensiyalari hamda iqtisodiyotdagi o'rni tahlil qilinadi. Statistik ma'lumotlarga asoslanib, sug'urta mukofotlari va to'lovlar hajmidagi o'sish dinamikasi, bozor ishtirokchilarining ulushi va innovatsion faoliyati yoritilgan. Tadqiqot natijalari sug'urta sektori YAIMdagi ulushining ortib borayotganini va soha ishtirokchilarining iqtisodiy barqarorlikni ta'minlashdagi muhim rolini ko'rsatadi.

KALIT SO'ZLAR: Sug'urta bozori, iqtisodiy faoliyat, raqamli sug'urta, mukofotlar, to'lovlar, bozor ulushi, O'zbekiston iqtisodiyoti, moliyaviy barqarorlik.

KIRISH

Bozor iqtisodiyotida sug'urta tizimi moliyaviy xizmatlar sektorining ajralmas qismi bo'lib, iqtisodiy subyektlarning faoliyatida yuzaga keladigan turli tavakkalchiliklarni kamaytirish, ularning moliyaviy barqarorligini ta'minlash, investitsion muhitda ishonch uyg'otish kabi strategik funksiyalarni bajaradi. Xususan, sug'urta kompaniyalari o'z iqtisodiy faoliyati orqali fuqarolar, tadbirkorlik subyektlari va davlat byudjeti uchun moliyaviy xavfsizlik kafolatini yaratadi.

O'zbekiston Respublikasi iqtisodiyoti jadal modernizatsiyalanib borayotgan bugungi sharoitda sug'urta bozori subyektlari faoliyati ham bosqichma-bosqich kengayib, raqamli xizmatlar, mahsulotlar va mijozga yo'naltirilgan yondashuvlar orqali yangi bosqichga ko'tarilmoqda. Davlat statistika qo'mitasi va Markaziy bank ma'lumotlariga ko'ra, 2023-yil yakuniga qadar mamlakatda 43 ta sug'urta kompaniyasi faoliyat ko'rsatgan bo'lib, ularning 33 tasi ixtiyoriy sug'urta, 10 tasi majburiy sug'urta xizmatlarini amalga oshirgan. Shuningdek,

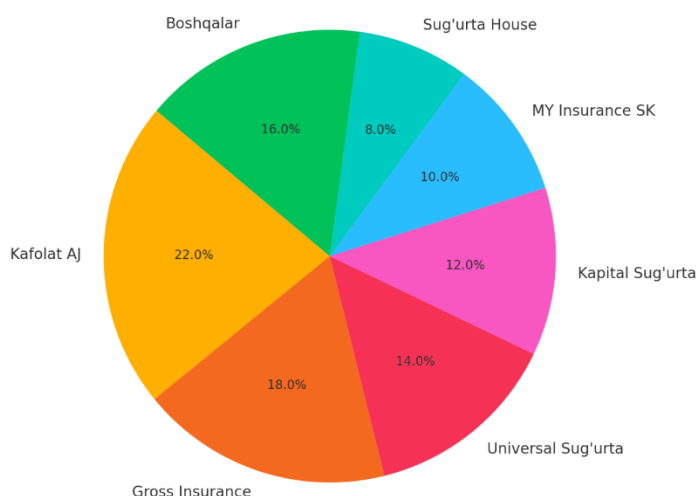
2023-yilda sug'urta mukofotlari hajmi 3,4 trillion so'mga yetgan bo'lib, bu ko'rsatkich 2020-yilga nisbatan 1,8 baravarga oshganligini ko'rsatadi. Sug'urta to'lovlari esa 1,1 trillion so'mni tashkil etgan. Sug'urta xizmatlarining YAIMdagi ulushi 2022-yilda 0,4% bo'lgan bo'lsa, 2023-yilga kelib 0,6% ga yetgan, bu esa sektorda barqaror o'sish tendensiyasini ko'rsatadi.

1-rasm: 2022-2024 yillarda O'zbekistonda sug'urta bozorining asosiy ko'rsatkichlari¹

¹ Muallif tomonidan O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki va Davlat statistika qo'mitasi ma'lumotlari asosida tuzilgan (2024)

Ayni paytda, bozorning yirik ishtirokchilari — “Kafolat” AJ, “Universal Sug’urta” AJ, “Gross Insurance”, “MY Insurance SK”, “Kapital Sug’urta” kabi kompaniyalar mamlakatda raqamli sug’urta mahsulotlarini joriy qilish, onlayn platformalar orqali xizmat ko’rsatish, elektron polislar bilan ishlash kabi innovatsion faoliyatlarni kengaytirmoqda.

O‘zbekistondagi sug’urta kompaniyalarining bozordagi ulushi (2023-yil)

2-rasm: O‘zbekistondagi sug’urta kompaniyalarining 2023-yildagi bozordagi ulushi²

O‘zbekiston sug’urta bozorining shakllanish bosqichlari va rivojlanish dinamikasi

Sug’urta bozori har qanday milliy iqtisodiyotning tarkibiy elementi bo’lib, u iqtisodiy subyektlarning moliyaviy xavfsizligini

ta’minlash, kapital oqimini boshqarish va sarmoyalarni himoya qilishda muhim vosita hisoblanadi. O‘zbekistonda sug’urta bozori mustaqillik yillaridan boshlab bosqichma-bosqich shakllanib, zamonaviy moliyaviy xizmatlar tizimiga integratsiyalashmoqda.

XULOSA

O‘zbekistonda sug’urta bozori subyektlarining iqtisodiy faoliyati so‘nggi yillarda sezilarli darajada faollashgan bo‘lib, bu sektorning mamlakat makroiqtisodiy barqarorlikdagi o‘rni ortib bormoqda. Sug’urta mukofotlari va to‘lovlar hajmining izchil o‘sib borayotgani, shuningdek, innovatsion texnologiyalar asosida xizmat ko’rsatish mexanizmlarining kengayishi soha ishtirokchilarining moslashuvchanligini ko’rsatmoqda. Raqamli sug’urta mahsulotlarining joriy etilishi orqali mijozlarga qulayliklar yaratilmoqda, bozor raqobatbardoshligi oshmoqda. Ushbu omillar sug’urta sektorining YAIMdagi ulushi ortib borayotganini tasdiqlaydi. Kelgusi yillarda ushbu tendensiyalarni qo‘llab-quvvatlash uchun normativ-huquqiy baza mustahkamlab borilishi, xususi investorlar uchun qulay muhit yaratilishi va raqamli infratuzilmani kengaytirish zarur.

References:

Используемая литература:

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. O‘zbekiston Respublikasi Markaziy banki. (2024). *Moliyaviy barqarorlik sharhi*. www.cbu.uz
2. O‘zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo‘mitasi. (2024). *Sug’urta xizmatlari statistik to‘plami*. www.stat.uz
3. Bozorov, B. (2022). *Moliyaviy xizmatlar bozori: nazariya va amaliyot*. Toshkent: Iqtisodiyot nashriyoti.

² Muallif tomonidan O‘zbekiston Respublikasi Markaziy banki va Davlat statistika qo‘mitasi ma’lumotlari asosida tuzilgan (O‘zbekiston Respublikasi Markaziy banki, 2024).

4. Fayzullayev, A. (2023). Raqamli sug'urta tizimlarining rivojlanish istiqbollari. *Iqtisodiyot va innovatsiyalar*, №1, 34–39-betlar.
5. Shodmonov, Sh. (2020). *Sug'urta iqtisodiyoti*. Toshkent: Ilm ziyo.
6. OECD (2023). *Insurance Market Trends: Central Asia Focus*. Paris: OECD Publishing.
7. World Bank. (2022). *Enhancing Financial Inclusion through Digital Insurance*. Washington, DC.
8. Tadjibayeva, D. (2021). Sug'urta xizmatlarining elektronlashtirilishi va uning samaradorlikka ta'siri. *Moliya bozori sharhlari*, №2, 18–24-betlar.

INNOVATIVE
ACADEMY